

Kerkenes

News
Haberler

12 - 2009

www.kerkenes.metu.edu.tr

Edited by
Françoise Summers
Geoffrey Summers

Cover. Stone pavement at the Cappadocia Gate.
Kapak. Kapadokya Kapısı taş döşemesi.

Figure 1. The Kale (Castle) forms a backdrop to Gazi Erciyas, Mehmet Baştürk and Nüfel Başer conducting resistivity survey by the Cappadocia Gate.

Şekil 1. Kapadokya Kapısı yakınlarında direnç yöntemiyle yüzey araştırması yapan Gazi Erciyas, Mehmet Baştürk ve Nüfel Başer ile arkalarında Kale.

Kerkenes News 2009

Edited by / *Yayına Hazırlayan*
Geoffrey and Françoise Summers

Participants / *Katılımcılar*

Sema Bağcı	Boran Kalay
Susanne Berndt-Ersöz	Şaban Kök
Scott Branting	Joseph Lehner
Ferhat Can	Yasemin Özarslan
Gabriella Carpentiero	Evangelia I. Pişkin
Berrin Çakmaklı	Lucile Richard
Nurdan A. Çayırmezmez	Noël Siver
Ben Claasz Cockson	Geoffrey Summers
Ali Çınk	Françoise Summers
Ahmet Çinici	Pamela Summers
Cengiz Doğangönül	Heidi Ullman
Yılmaz Selim Erdal	Lee Ullmann
Güzin Eren	Nilüfer B. Yöney

Eco-Center / *Eko-Merkez*

Aysun Akkaya	Güner Mutaf
Berrin Çakmaklı	Korkut Mutaf
Soofia T. Elias-Ozkan	Françoise Summers
Sajjad Haider	Özün Taner
Tuba Kiliç	Gülner Uçar
Asuman Korkusuz-Ülgen	Huriye Uçar

Fieldwork at the Iron Age capital on Kerkenes Dağ, very probably ancient Pteria, comprised geophysical survey in the southern urban sector (Fig. 1) followed by excavation at the “Cappadocia Gate” (cover) where a partially burnt skeleton provided somewhat gruesome evidence for the dramatic destruction of the city. In July the Ambassador of the United States of America Mr James Jeffrey and Mrs Jeffrey made a visit in connection with an award from the Ambassador’s Fund for Cultural Preservation. They were generously hosted at Yozgat by Governor Amir Çiçek while Yozgat Mayor Yusuf Başer offered a splendid breakfast in the newly restored *Hayri İnal Konak* (Fig. 2a). At Kerkenes there was time to climb the Kale (Castle) for the expansive view that it offers and to tour the Cappadocia Gate (Fig. 2b). At the Kerkenes Eco-Centre, Sorgun District Governor Ertuğrul Kılıç offered an excellent local lunch of *Testi Kebap* provided by the Sorgun Thermal Hotel. We thank all those who laboured to make this special day such a success, particularly the Sorgun Jandarma and the hospitable people of Şahmuratlı Village. In December H.R.H. Charles, Prince of Wales, who has a personal interest in the archaeology of Turkey, invested Geoffrey with an MBE for ‘services to British archaeological research in Turkey’, an honour earned by the entire Kerkenes Team.

In September, Prof. Stefania Mazzoni and her team continued their survey at Kuşaklı Höyük (pp 10-11), commuting from the Kerkenes Expedition House.

Activities of the Kerkenes Eco-Center (pp 12-13) are again reported, the most notable of which are new designs for solar cookers as well as for larger and more efficient solar driers for garden and orchard produce.

Kerkenes Haberler 2009

Translated by / *Çeviri*
Nilüfer Baturayoğlu Yöney

Figure 2. (a) American Ambassador and Mrs Jeffrey, with Yozgat Governor and Mrs Çiçek were invited for breakfast at the Hayri İnal Konak by Yozgat Mayor Yusuf Başer. (b) Guests and team in front of the Cappadocia Gate.

Şekil 2. (a) Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Jeffrey ve eşi ile Yozgat Valisi Amir Çiçek ve eşi, Yozgat Belediye Başkanı Yusuf Başer’in kahvaltı davetinde Hayri İnal Konağı’nda; (b) Misafirler ve Kerkenes Araştırma Ekibi Kapadokya Kapısı’nın önünde.

Büyük olasılıkla eski Pteria olduğu düşünülen Kerkenes Dağ’daki Demir Çağı başkentinde sürdürülen arazi çalışmaları bu yıl şehrin güney bölgesinde yapılan jeofiziksel yüzey araştırmasına odaklanmış (Şekil 1), bunu izleyerek “Kapadokya Kapısı”nda (kapak) gerçekleştirilen kazı çalışmalarında bulunan yanmış bir iskelet ise kentin ne kadar dramatik bir biçimde tahrip edildiğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Temmuz ayında Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi James Jeffrey ve eşi, Kültürel Koruma için Büyükelçilik Fonu’ndan verilen ödülün ardından Kerkenes Dağ’ı ziyaret etmişlerdir. Yozgat’ta Vali Amir Çiçek tarafından misafir edilen konukların onuruna, Yozgat Belediye Başkanı Yusuf Başer yeni restore edilen Hayri İnal Konağı’nda bir kahvaltı vermiştir (Şekil 2a). Kerkenes ziyareti kapsamında konuklar Kale’ye çıkarak manzarayı seyretmiş ve Kapadokya Kapısı’nı incelemişlerdir (Şekil 2b). Kerkenes Ekolojik Merkezi’ndeki öğlen yemeğinde Sorgun Kaymakamı Ertuğrul Kılıç konuklara Sorgun Termal Oteli tarafından hazırlanan yerel Testi Kebapı ikram etmiştir. Başta Sorgun Jandarma Komutanlığı ve Şahmuratlı Köyü’nün misafirperver sakinleri olmak üzere, bu özel güne katkıda bulunan herkese teşekkürü borç biliyoruz. Aralık ayında, Türkiye arkeolojisi ile yakından ilgilenen Ekselansları (HRH) Galler Prensi Charles, Dr Geoffrey Summers’a ‘Türkiye’de yürütülen İngiliz arkeolojik araştırmalarına katkıları” nedeniyle bir İngiliz Şövalyelik Nişanı (MBE) vermiştir; bu tüm Kerkenes Araştırma Ekibi tarafından kazanılmış bir onurdur.

Eylül ayında Prof. Stefania Mazzoni ve ekibi Kuşaklı Höyük’teki yüzey araştırma çalışmalarına devam etmişler (s. 10-11) ve çalışma üssü olarak Kerkenes Kazı Evi’ni kullanmışlardır.

Kerkenes Ekolojik Merkezi’ndeki etkinlikler arasında (s. 12-13), yeni güneş ocağı ile bahçe meyve ve sebze ürünlerinin kurutulmasında kullanılan daha büyük ve etkin güneş kurutucusu tasarımları dikkat çekmektedir.

Figure 3. Ominous skies and a wet spring made for good geophysics.

Şekil 3. Kasvetli gökyüzü ve yağışlı ilkbahar ayları, jeofiziksel yüzey araştırması için uygun bir ortam hazırladı.

Figure 4. Resistivity survey in front of the glacis at the Palatial Complex with Gabriella Carpentiero supervising data collection by Eyüp Babayiğit, Mehmet Baştürk and Ramazan Babayiğit.

Şekil 4. Saray Yapı Grubu'ndaki taş kaplı eğimli yüzeyin (glacis) önündeki alanda direnç yöntemiyle veri toplayan Eyüp Babayiğit, Mehmet Baştürk ve Ramazan Babayiğit ile yüzey araştırmasını denetleyen jeofizik uzmanı Gabriella Carpentiero.

Figure 5. Resistivity survey by the Leech Pond. Long structures built on the narrow terraces are perhaps stables. The Kale (Castle), in shadow, dominates the horizon.

Şekil 5. Sülüklü Göl'ün çevresinde direnç yöntemiyle yüzey araştırması. Dar terasların üzerine inşa edilmiş uzun yapıların at ahır olduğu düşünülmektedir. Ufukta gölgeler içinde Kale görülüyor.

JEOFİZİKSEL YÜZEY ARAŞTIRMASI

Geoffrey ve Françoise Summers

Jeofiziksel yüzey araştırması, kentin yüksek güney sırtlarında, Saha'nın üst tarafı ve doğusundaki Teraslardan, Saray Yapı Grubu'nun doğu ucundaki taş kaplı eğimli yüzeye (*glacis*) ve kuzeyde arazinin dik biçimde alçalmaya başladığı bölgeye uzanan geniş bir alanda gerçekleştirilmiştir (Şekil 6a). Yaz aylarında fazla kuru olan alanlarda, yoğun ilkbahar yağışlarını izleyerek yüzey araştırması yapılması, Kerkenes'de elde edilen sonuçların niteliğini yükseltmektedir (Şekil 3). Direnç yöntemiyle yüzey araştırması, 20m x 20m boyutlarındaki bir karolaj üzerinde, bir Geoscan RM 15 aleti kullanılarak ve 0,50m yatay ve dikey aralıklarla zikzak okumalar yapılarak gerçekleştirilmiştir (Şekil 4). 56.800m² ya da yak. 5,5 ha genişliğinde bir alanda toplam 142 adet plankareden veri toplanmıştır.

Sülüklü Göl (Şekil 5) baştan beri, başkentin güneyindeki kamusal bölgenin önemli bir odak noktası olarak yorumlanmıştır. Direnç yöntemiyle yüzey araştırması sonucu, Sülüklü Göl'ün etrafındaki duvarla çevrili alanda hiçbir yapı olmadığı doğrulanırken, taşla kaplı ana göletin batısındaki yüksek teraslarda yapay setler ve merkezi bir akıntı kanalına sahip iki rezervuar daha bulunduğu tespit edilmiştir.

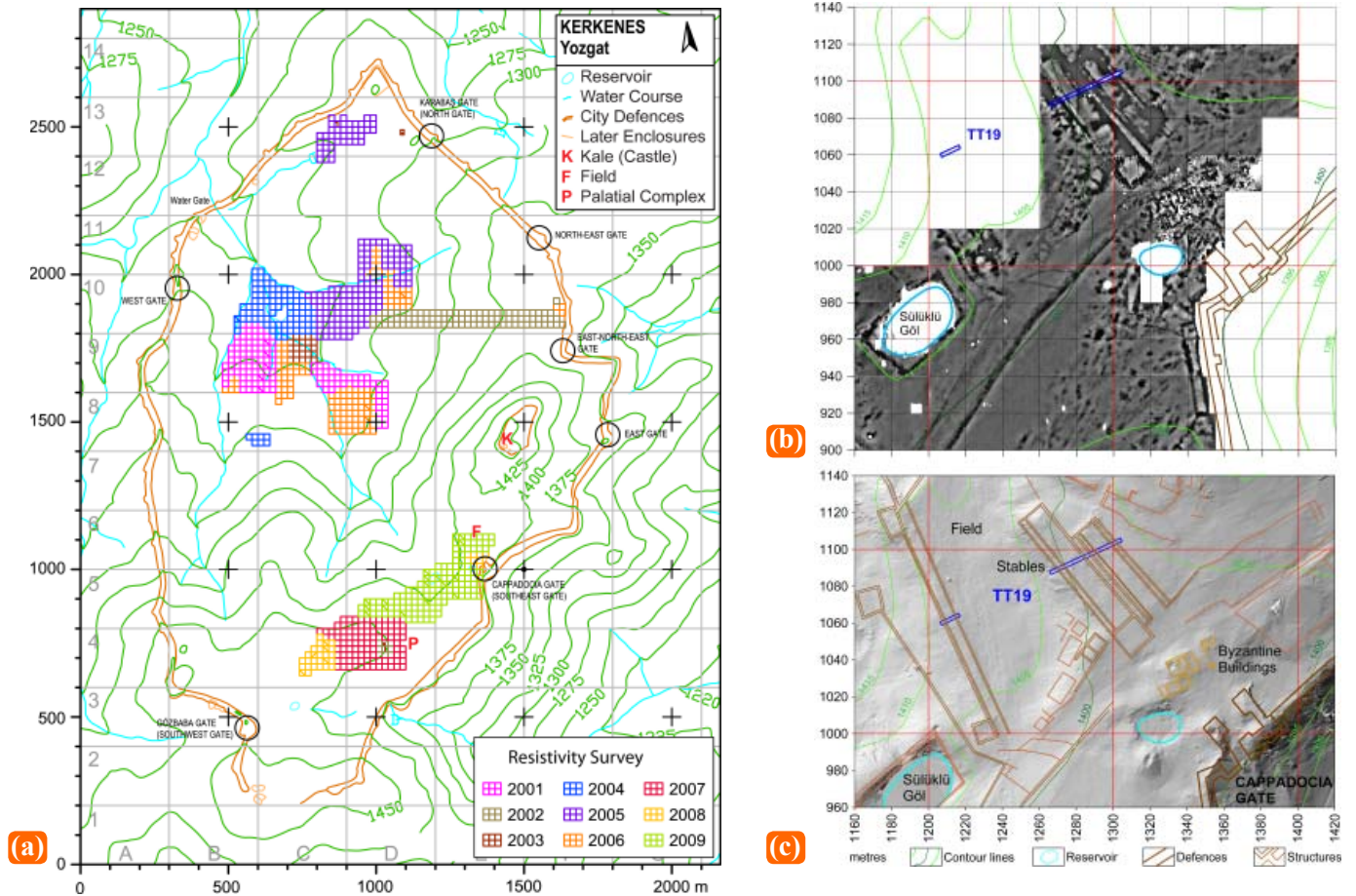
Keykavus Kale olarak bilinen eski akropolün güneybatısında aşağı seviyede ve Kapadokya Kapısı adını verdiğimiz yapı grubunun karşısında yer alan kalıntılar, 1993 yılındaki ilk Kerkenes araştırma sezonundan beri birkaç yıla yayılan çalışmalar kapsamında incelenmiştir (Şekil 5 ve 6). Saha'nın üst tarafındaki teraslarda yer alan birbirine paralel iki büyük yapının at ahırları olabileceği fikri ilk kez 1993 sezonunda ortaya atılmıştı. Buna dayanarak 1996 yılında, eski Yozgat Müze Müdürü Musa Özcan'ın işbirliğiyle terasları kesen 2m genişliğinde bir Deneme Açması (TT19) kazılmıştır. 2000 yılında bir Geoscan FM36 gradyometresi ile jeomanyetik ve 2009 yılında Geoscan RM15 ile direnç yöntemiyle (Şekil 6b) yüzey araştırmaları gerçekleştirilmiştir.

METALURJİ VE METALLERİN KAYNAĞI

Joseph W. Lehner

Metal teknolojisi ve kullanımı konusunda devam eden araştırmalar yeni ve şaşırtıcı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. 2002 yılında Saray Yapı Grubu'nun Anıtsal Girişi'nde kazı sonucu bulunan, tunç levhalardan kesilmiş şaha kalkmış bir çift yaban keçisi (ibex) üzerinde gerçekleştirilen metalografik analizler, bunların dış yüzeylerinin bir kalay tabakası ile kaplanmış olduğunu göstermiştir (Şekil 7a ve b). Bir bezeme programının parçası olan bu keçi desenleri özgün kompozisyonda gümüş renginde görünmekte ve yapının anıtsal niteliğini destekleyen görsel görkemine katkıda bulunmaktaydı. Tunç objelerin bezeme amacıyla kaplanması Roma Döneminde uygulanmakla birlikte, bu teknik yeniliğin ne zaman ve nerede ortaya çıktığı bilinmemektedir. Bulunan bu objeler, Demir Çağında Orta Anadolu'da yaşayan uzman zanaatkarların metalürji konusundaki ustalık ve becerilerine ışık tutmaktadır.

Metal objelerin hammadde kaynakları konusundaki araştırmalar Demir Çağı ekonomik bağlantıları ve ticaret yollarının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu yeni verilerin ışığında, Kerkenes Dağ'da yaşayanların Anadolu'nun farklı maden bölgelerindeki kaynaklara dolaylı olarak ulaşabildikleri anlaşılmaktadır. Ancak ön araştırmalar, Orta ve Doğu Toroslar'da yer alan güney kaynak bölgelerinin daha önemli olduğunu göstermektedir (Şekil 7c). Bu araştırma

Figure 6. (a) Progress map showing the 2009 resistivity survey area. **(b)** Resistivity survey showing the long structures thought to be stables. **(c)** GPS map of the terraces overlaid with plans of visible remains and interpretation of geophysical surveys.
Şekil 6. (a) 2009 yılında direnç yöntemiyle yüzey araştırması yapılan alanları gösteren harita. **(b)** Direnç yöntemiyle yüzey araştırması sonucu elde edilen ve ahır olduğu düşünülen uzun yapıları gösteren plan. **(c)** Terasların CBS (GPS) haritası üzerine çakıştırılmış olarak yüzeyde izlenebilen kalıntılar ile jeofiziksel yüzey araştırmasından yorumlanan yeraltı kalıntılarını gösteren plan.

THE GEOPHYSICAL SURVEY

Geoffrey and Françoise Summers

Geophysical survey was conducted over a large area on the high southern ridge (Fig. 6a) extending from the Terraces above and to the east of the Field westwards to the base of the stone glacis at the eastern end of the Palatial Complex and northwards to where the terrain begins to drop steeply to the lower sectors of the city. Results were of the high clarity which is the norm at Kerkenes, with normally rather dry areas being surveyed in the unusually damp conditions provided by much needed heavy spring rainfall (Fig. 3). Electrical resistance survey was done with a Geoscan RM15 in 20 by 20m grids employing a sampling strategy of readings every 0.50m at 0.50m traverse intervals in zigzag mode (Fig. 4). A total of 142 grids covering an area of 56,800 square metres or a little over five and a half hectares was surveyed.

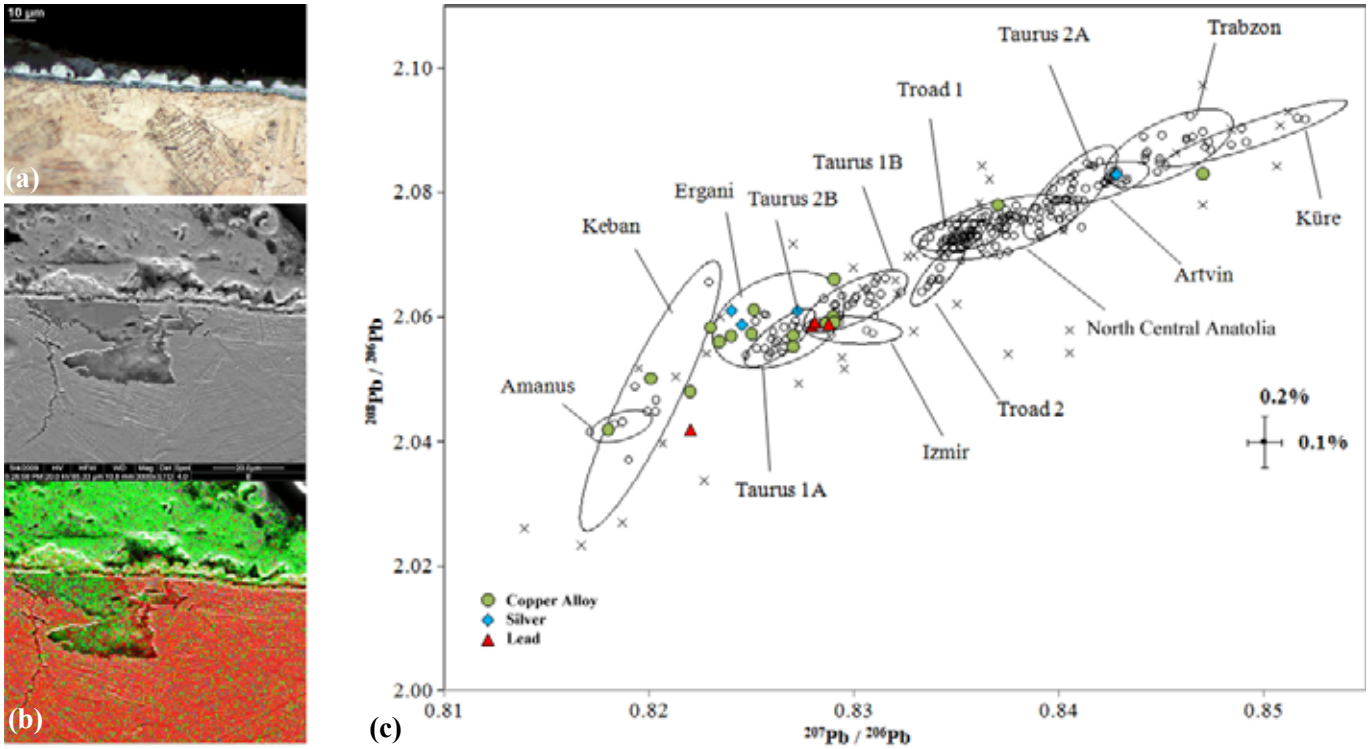
The Sülüklü Göl (Fig. 5) has long been recognised as an important and perhaps focal feature within this public zone of the capital. The resistance survey confirmed an absence of structures within the enclosed space around the Sülüklü Göl while, in a new revelation, it showed two reservoirs each with artificial banking and a central sluice, on slightly more elevated terraces to the west of the main stone-lined facility.

Work spread over several years since the first season of the current investigations at Kerkenes in 1993 has investigated a series of large, prominent features located below the southwestern side of the ancient acropolis, known as Keykavus Kale, and facing what we have called the Cappadocia Gate (Figs 5 and 6). The idea that the two large parallel structures on the terraces above the Field might have been stables was mooted in the first, 1993, season. For this reason a two-metre wide test trench, TT19, was excavated across the terraces in 1996 in cooperation with Musa Özcan, then Director of the Yozgat Museum. Geomagnetic survey with a Geoscan FM36 fluxgate gradiometer was conducted over these terraces in 2000 while electrical resistance survey (Fig. 6b) was done with a Geoscan RM15 in 2009.

METALLURGY AND THE PROVENANCE OF METALS

Joseph W. Lehner

Continuing research in the technology and consumption of metal yielded new and surprising discoveries. Metallographic analyses of the pair of large rampant ibex cut from sheet bronze, excavated in 2002 from the Monumental Entrance to the Palatial Complex, indicate that their outer facing surfaces were coated with

Figure 7. (a) Photomicrograph of a section taken from one of the ibexes showing the two diagnostic phases of tin. (b) SEM images of the metal section. The top image was taken in backscatter mode and the bottom image shows the expected pattern, with red indicating the element copper and green the element tin. (c) Lead isotope ratio plot showing known ore groupings overlaid by analyzed artifacts from Kerkenes Dağ.

Şekil 7. (a) Yaban keçisi (ibex) kabartmasından alınan ve kalayın iki belirleyici evresini gösteren metal kesitinin fotomikrografı. (b) Metal kesitinin taramalı elektron mikroskobu (SEM) altında görünümü. Üstteki görüntü gerisaçılım modunda çekilmiştir. Altteki görüntüde ise beklenen desen yer almaktadır; kırmızı bakır elementini, yeşil ise kalay elementini göstermektedir. (c) Kurşun izotop oranı grafiği, bilinen cevher gruplamaları ile analiz konusu Kerkenes Dağ'da bulunan objelerin özelliklerini çakıştırılmaktadır.

Kerkenes ve bölgedeki diğer sitlerde ortaya çıkarılan metal buluntularının analizleriyle sürdürülecektir.

KAPADOKYA KAPISI KAZISI

Geoffrey ve Françoise Summers

Kapı geçidi ve avlusuna ek olarak, yapının güneybatı köşesi ve kuzeydoğu bölümünde de kazı çalışmaları yapılmıştır (Kapak ve Şekiller 8-17). Kapının inşasında büyük miktarda ahşap kullanılmış olduğu, yak. 1m aralıkla yatay olarak duvar yüzeylerine yerleştirilen kalın hatıllara ilişkin bulgularla doğrulanmıştır. Geçit ve avluyu dolduran kavrulmuş moloz döküntüleri, ahşap elemanların duvarlar çöktükten sonra yıkıntıların altında yanmaya devam ettiğini göstermektedir. Bu şiddetli yangın sırasında tüm kirşilerin kül olması, dendrokronolojik analizlerde kullanılabilir yanmış ahşap parçaları bulmamıza olanak bırakmamıştır. Duvarın iki yüzünü bağlayan kuşaklama hatıllarının varlığını gösteren bulguya rastlanmamıştır. Avluda düştükleri yerde bulunan kesme kumtaşı bloklar ise, daha önceki kazılarda kapının dış tarafında bulunanlarla benzer biçimde, Orta Kulenin üzerine tek bir sıra halinde dizilmiş olmalıdır. Kapı yapısının iç duvar yüzeylerinin iki kat çamurla sıvanmış olduğu anlaşılmıştır. Giriş kısmında, kapı geçidi ve avlusundan farklı bir doğrultu ve açıda yerleştirilmiş taş kaplamalı bir yol

ortaya çıkarılmıştır. Kaplamanın ilk evresinin güney bitiş çizgisi, Orta Kulenin kuzeydoğu köşesi ile çakışmaktadır. Batı kenarına eklenen taşlar üzeri kısmen örtülü bir taş kanalla (Şekil 8), güneye eklenenler ise geçitteki anakaya çıkıntılarında bitmektedir. Kaplama taşları görece olarak küçük ve köşelidir.

2003 yılında bulunan, kırılarak parçalanmış yarı-ikonik idolün basamaklı kaidelinin (Şekil 9) ön kısmı tamamen kazılmıştır. Özgün halinde çamurla sıvanmış olan basamaklar, tırmanmak için değil, ritüel amaçlıdır. Orta Kulenin iç köşesinde, taş kaplamanın üzerine yerleştirilmiş, anikonik (biçimlendirilmemiş) ve üst kısmı ellenmekten düzelmiş ikinci bir stel ya da idol daha bulunmuştur (Kapak ve Şekil 15). Doğu Akdeniz ve Eski Yakın Doğu'da şehir kapılarına, sembolik önemlerine ve çoklu işlevlerine işaret eden kültler yerleştirildiği sık görülür.

Kanalın içinde yüzüstü yatar konumda, sol elini yüzünü korumak için kaldırmış ve sağ elini düşüşünü yavaşlatmak üzere öne doğru uzatmış halde bulunan kısmen yanmış bir kadın iskeleti (Şekil 10), şehrin yok edilmesinin dramatik kanıtları arasındadır. Ezilmiş ve kısmen yanmış kemikler üç günde temizlenmiş, belgelenmiş ve kaldırılmıştır. Sağlıklı ve orta yaşlı olduğu anlaşılan bu kadın kaçarken, hatıllarının yanması sonucu aniden çöken geçit yan duvarı altında kalmış olmalıdır. Hacettepe Üniversitesi'nden Prof. Dr. Yılmaz Erdal iskelet üzerinde detaylı bir çalışma yapmıştır.

a layer of tin (Fig. 7a and b). These ibex, which were elements of a decorative scheme, would have appeared silvery in color and certainly added to the visual spectacle that this monumental building was clearly meant to display. The practice of coating bronze objects for decoration was well known in Roman times, however it is not clear when and where this technological innovation originated. These objects lend significant insight into the metallurgical mastery and versatility of craft specialists present in Central Anatolia during the Iron Age.

Research in raw material provenance of the metal objects is beginning to shed light onto Iron Age economic trajectories. It is evident from these new data that the residents at Kerkenes Dağ had at least indirect access to a number of different mining regions throughout Anatolia. However, preliminary analysis suggests that source regions to the south in the Central and Eastern Taurus may have been most important (Fig. 7c). This work will continue as part of a larger analysis of metal from Kerkenes and other sites in the region.

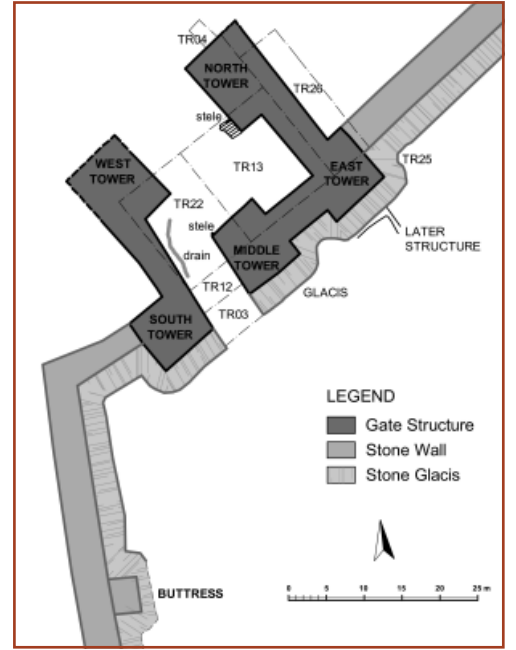
EXCAVATION AT THE CAPPADOCIA GATE

Geoffrey and Françoise Summers

Excavation was conducted inside the gate passage and court as well as at the southeast corner and on the northeastern side (Cover and Figs 8-17). Extensive employment of timber in the gate construction was confirmed by evidence for thick beams set horizontally along wall faces at approximately 1m intervals. Scorched collapse filling the passage and court demonstrated that these timbers had continued to burn after the walling fell. All of the beams were reduced to ash during the conflagration, denying us the possibility of retrieving charred wood for dendrochronology. Indications of cross beams were entirely lacking. In the court cut sandstone blocks were uncovered where they had fallen from a single course at the top of the Middle Tower, replicating evidence found at the front of the gate in the course of earlier work. Inside the gate it was found that wall faces were provided with two thick layers of mud plaster. Unexpectedly, a paved road was found to have been laid through the entrance on an alignment that differed from the orientations of both the angled passage and the gate court. The southern end of the initial paving coincides with the north-east corner of the Middle Tower. On the west side additional paving was bounded by a stone drain (Fig. 8), partially capped, while paving was also extended to the south where it terminated against outcropping bedrock in the passage. Pavers are relatively small with sharp edges.

The front of a stepped monument on which a smashed semi-ionic idol was found in 2003 was completely excavated (Fig. 9). Steps, once covered with mud plaster, were for ritual rather than ascent. A second stele or idol, this time entirely anionic (formless), its top worn smooth through touching, was set into the pavement at the corner of the Middle Tower (Cover and Fig. 15). Cultic installations are common features of city gates in the Eastern Mediterranean and the Ancient Near East. They testify to the symbolic importance attached to gates as well as to their multiple functions.

Dramatic evidence of the destruction was a partially burnt skeleton found laying face down in the drain, her left hand held up to protect her face while she extended her right arm in an attempt to break her fall (Fig. 10). Over three days the crushed and partially burnt bones were cleaned, recorded and lifted. This healthy middle-aged woman was apparently killed while attempting to flee when the burning timbers in the passage wall face caused the structure to collapse. A detailed study has been made by Prof. Dr. Yılmaz Erdal of Hacettepe University.

Figure 8. Plan of the Cappadocia Gate with trenches, drain and the stelae.

Şekil 8. Kapadokya Kapısı'ndaki açmaları, su kanalını ve stelleri gösteren plan.

Figure 9. The stepped monument on which digitally reconstructed semi-ionic stele, or idol, stood.

Şekil 9. Yarı-ikonik stel ya da idolün üzerinde durduğu basamaklı anıt (sayısal rekonstrüksiyon).

Figure 10. Nuri Arslan and Yasemin Özarlan cleaning the burnt and crushed bones of a woman apparently killed while attempting to flee.

Şekil 10. Nuri Arslan ve Yasemin Özarlan kentten kaçmaya çalışırken öldüğü tahmin edilen bir kadına ait, yanmış ve ezilmiş iskelet parçalarını temizlerken.

Figure 11. Clearing collapse from the gate passage and court.
Şekil 11. Kapı geçidi ve avlusuna devrilen taşların temizlenmesi.

Figure 12. One way of moving large stones.
Şekil 12. Büyük taşların taşınma yöntemlerinden biri.

Figure 13. With no access for machinery big blocks are moved by manpower.
Şekil 13. Traktörün giremediği alanlardaki büyük bloklar insan gücüyle taşındı.

Figure 14. Representative Şaban Kök supervises a well-earned break.
Şekil 14. Bakanlık temsilcisi Şaban Kök, hakkıyla kazanılmış bir mola esnasında.

*Figure 17. The Cappadocia Gate with the Kale (Castle) behind.
Şekil 17. Kapadokya Kapısı ve arkada Kale.*

*Figure 15. Ambassador Jeffrey ascending the Cappadocia Gate Passage towards the stele at the corner of the Middle Tower.
Şekil 15. Büyükelçi Jeffrey, Kapadokya Kapısı Geçidinden Orta Kulenin köşesine yerleştirilmiş anikonik stele doğru yürüyor.*

*Figure 16. Exposing the inner face of the city wall with the face of the northeast wall of the gate structure at right.
Şekil 16. Kent surunun içe bakan yüzünün ve sağda kapı yapısının kuzeydoğu duvarının temizlenerek ortaya çıkartılması.*

THE KUŞAKLI HÖYÜK SURVEY, UNIVERSITY OF FLORENCE, ITALY KUŞAKLI HÖYÜK YÜZEY ARAŞTIRMASI, FLORANSA ÜNİVERSİTESİ, İTALYA

TEAM/EKİP

Director / Yönetici
Stefania Mazzoni

Representative / Temsilci
Emel Özçelik (Eskişehir Museum / Müzesi)

Epigraphy / Epigrafi
Carlo Corti

Archaeology / Arkeoloji
Anacleto D'Agostino, Valentina Orsi

Illustration / Çizim
Sergio Martelli

Geomorphology / Jeomorfoloji
Alice Cartocci, Maria Cristina Salvi, Riccardo Salvini

Geophysics / Jeofizik
Gabriella Carpentiero

Survey / YüzeY Araştırması
Barbara Chiti

Topography / Topografi
Emanuele Mariotti

Figure 18. Topographic survey at Kuşaklı Höyük.
Şekil 18. Kuşaklı Höyük'te topografik yüzeY araştırması.

KUŞAKLI HÖYÜK YÜZEY ARAŞTIRMASI Stefania Mazzoni

2009 yılında Floransa Üniversitesi'nden bir ekip, Kerkenes Dağ'ın kuzeybatısında, Eğri Öz Suyu'nun suladığı geniş bir ovada bulunan Kuşaklı Höyük siti ve çevresinde arkeolojik yüzeY araştırmasına devam etmiştir (Şekil 18). Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü ve ekibi ile temsilcileri Emel Özçelik'e yardım ve destekleri için teşekkür ediyoruz.

2 ha genişliğinde konik bir höyük ile daha aşağı seviyede yer alan 10 ha genişliğindeki bir terastan oluşan sit, uzun bir zamandan beri bilinmekte ve sık sık ziyaret edilmektedir. Kerkenes Dağ'ın yakınındaki konumu, Hititolog Oliver R. Gurney'e göre Fırtına-Tanrısının kült merkezlerinden biri olan Zippalanda kentinin coğrafi bağlamına uygundur. Dini bir festivale ilişkin bir metinden bilindiği üzere Hattuşa'dan yola çıkan Hitit kralı, önce Haitta ve Puskuruwu Dağı'na gider, festivalin üçüncü gününde Zippalanda'ya varır ve Daha Dağı'na (büyük olasılıkla Kerkenes Dağ) tapınır; bir sonraki gün Ankuwa'ya ulaşır.

Arkeolog, Hititolog, jeolog, topograf ve öğrencilerden oluşan bir İtalyan araştırma ekibi, Şahmuratlı Köyü'ndeki Kerkenes Kazı Evi'nde kalmış ve araştırma için her gün Kuşaklı Höyük'e gitmiştir. Jeologlar ovanın jeomorfolojik haritasını hazırlamak amacıyla, anakaya çıkıntıları ve diğer morfolojik özellikleri incelemiştir. Topografik harita ve yüzeY kalıntılarını kabartma olarak gösteren sayısal arazi modeli (DTM) tamamlanmıştır. Magnetometri ve direnç yöntemlerinden yararlanan jeofiziksel yüzeY araştırması sonucu,

aşağı şehrin doğu kısmında 16.800 m² genişliğinde bir alan taranarak, toprak altında şehir surları ve kapılardan oluşan bir tahkimat sistemi ile saraylar gibi yapıların var olduğu anlaşılmıştır.

Yerleşimin kronolojisini belirlemek amacıyla, jeomanyetik yüzeY araştırması yapılan alan dâhil sitin tamamında yüzeYden malzeme toplanmıştır. Bunlar yak. 589 kg ağırlığındaki 17.880 adet keramik parçası ile yak. 200 kg Roma kiremidi ve yak. 34 kg yanmış döküntüden oluşmaktadır. Siten keramik sınırlarını belirlemek amacıyla yak. 3.335 adet tanısız keramik parçası ile 14.545 adet tipik kap parçası üzerinde çalışılmıştır. Aralarında 'Kapadokya Dönemi' el-yapımı boya bezekli keramik parçaları, İkinci Binyıla ait kızıl astarlı ve 'drab' tipi kaplar, Orta ve Geç Demir Çağına ait boya bezekli ve astarlı parçalar ile Roma/Bizans Dönemi çömlekleri bulunan örnekler uzun bir yerleşim dönemini belgelemektedir.

Bu detaylı yüzeY araştırması önemli sonuçlar elde edilmesine olanak vermiştir: Örneğin baskı işaretli çok sayıda Hitit keramiğine ek olarak, 'signe royal' (kraliyet mührü) baskı parçalarına da rastlanmıştır (Şekil 19a). Ayrıca bir Hitit baskı mührü ile işaretlenmiş küçük bir kil *bullā* ile büyük bir çiviyazılı tablete ait bir parça (Şekil 19b) bulunmuştur. Gökyüzünün Güneş Tanrısı ve 'Yeryüzü' sembolleri okunmaktadır. Ön incelemeler, bunun bir İmparatorluk Dönemi Hitit büyü ritüeline ait bir metin olabileceğini düşündürmektedir. Söz konusu buluntu, Kuşaklı Höyük'ün bir Hitit yerleşimi olduğu gösteren en önemli belgedir.

THE KUŞAKLI HÖYÜK SURVEY

Stefania Mazzoni

In 2009 a group from the University of Florence continued the archaeological survey (Fig. 18) on the site of Kuşaklı Höyük and its surrounding landscape, a wide plain north-west of the Kerkenes Dağ watered by the Eğri Öz Su. We thank the Director and staff of the Directorate of Cultural Assets and Museums and their representative, Emel Özçelik, for their help and support.

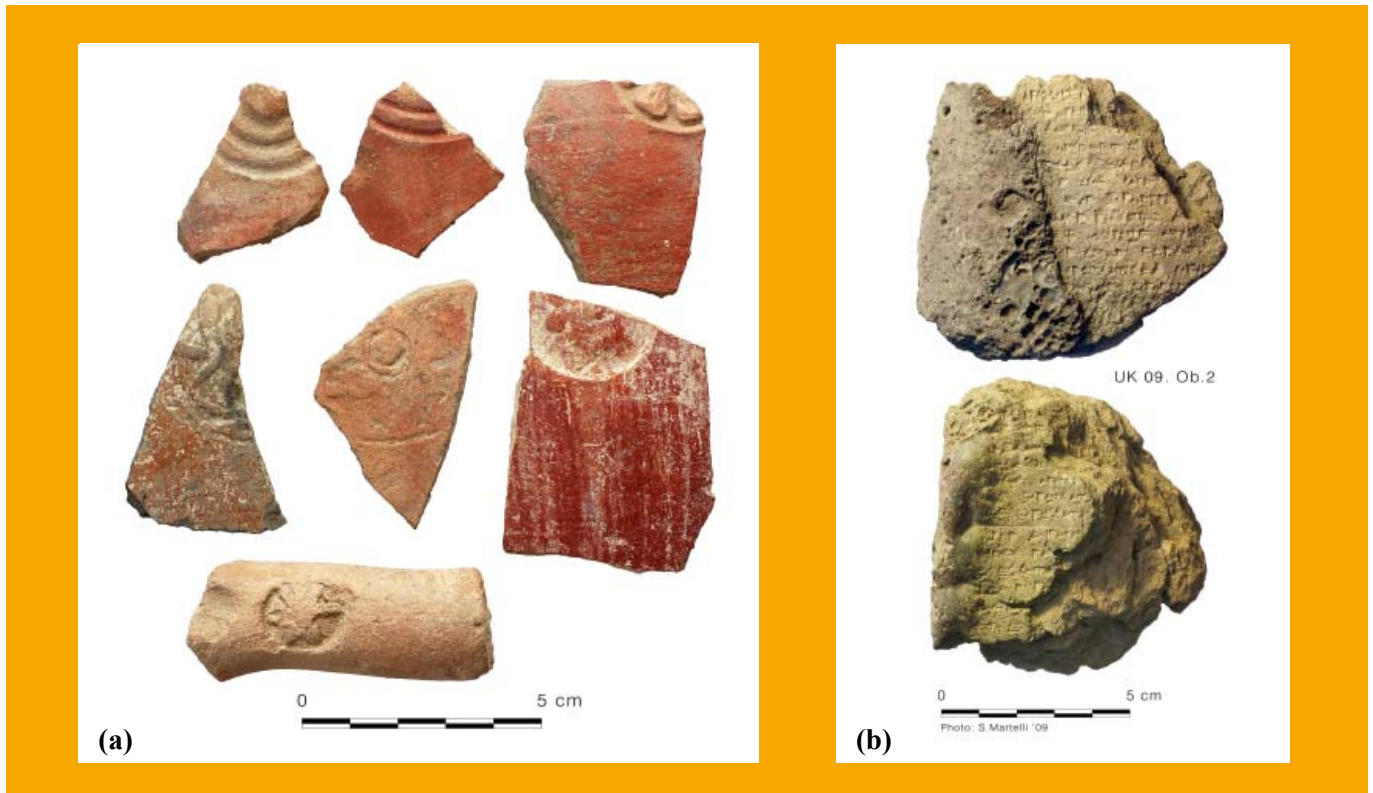
The site, a 2 hectare conical mound with a 10 hectare lower terrace, has long been known and often visited. Its location near the Kerkenes Dağ would suit well the geographical context of the town of Zippalanda, one of the cult centres of the Storm-God, as proposed by the hittitologist Oliver R. Gurney. We know from a text about a religious festival that the Hittite king, moving from Hattusha, reached Haitta and Mount Puskuruwa. From there, the king arrived on the third day in Zippalanda, where he worshiped Mount Daha (probably Kerkenes Dağ). The next day, he reached Ankuwa.

An Italian team of archaeologists, hittitologists, geologists, topographers and students, working out of the Kerkenes Excavation House in Şahmuratlı Village, commuted daily to Kuşaklı Höyük. Geologists surveyed rock outcrops and morphological features in order to prepare a geomorphological map of the plain. The contour map and Digital Terrain Model (DTM) of the site showing surface features in relief was completed. Geophysical survey using both magnetometry and

resistivity was done over a total area of 16,800m² on the eastern side of the lower town and structures revealed indicate the presence of defences, urban walls, gates and palaces.

Materials from the surface were collected extensively in the area covered by the geomagnetic survey as well as from other parts of the site so as to establish the chronological breadth of occupation. All together 17,880 sherds weighing c. 589 kg, c. 200 kg of Roman tiles and c. 34 kg of burnt debris were collected. As to the pottery, c. 3,335 diagnostic sherds and 14,545 generic potsherds were selected for study in order to define the pottery horizons of the site. They document a long period of occupation and include hand-made and painted sherds of the 'Cappadocian Period', red slipped and drab wares of the Second Millennium, painted and slipped sherds of the Middle and Late Iron Age and Roman/Byzantine pottery.

This intensive survey produced notable results. Many Hittite sherds with stamped signs as well as fragments bearing part of an impressed 'signe royal' were found (Fig. 19a). By good fortune a small clay bulla impressed by a Hittite stamp seal and a fragment of a large cuneiform tablet (Fig. 19b) were also picked up. It was possible to read on the tablet the signs for the Sun God of the Heaven and the "Earth". Preliminary analysis of the text indicates that it is probably part of a Hittite magical ritual dating to the Imperial Period. This is certainly the most important piece of evidence supporting the identification of Kuşaklı Höyük with a Hittite town.

Figure 19. (a) A selection of stamped Hittite sherds from Kuşaklı Höyük. **(b)** Both sides of a burnt and partially melted clay tablet with Hittite text in cuneiform script.

Şekil 19. (a) Kuşaklı Höyük'te bulunan mühür baskılı Hitit Dönemi keramiklerinden bir seçki. (b) Üzerinde çiviyazılı bir Hitit metni bulunan yanmış ve kısmen erimiş kil tabletin iki yüzü.

Kerkenes Eco-Center Eko-Merkez

www.kerkenes.metu.edu.tr/keco

ŞAHDER
Kerkenes and Şahmuratlı Village Association
Şahmuratlı Köyü ve Kerkenes'i Tanıtma, Güzelleştirme, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
www.sahmuratli.com

- To advocate the use of renewable sources of energy.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımını desteklemek.

- To act as a dynamic experimental base for testing designs, materials and activities suitable for viable and sustainable village life.
- Uygulanabilir ve sürdürülebilir bir köy yaşantısına uygun olarak çeşitli tasarımlar, malzemeler ve etkinlikler için dinamik bir deney merkezi oluşturmak.

- To act as a stimulus and a catalyst for environment friendly building with appropriate materials and energy efficient designs.
- Enerji etkin tasarımlar ve uygun yapı malzemeleri kullanımıyla çevre dostu yapılar üretilmesi için uyarıcı ve katalizör olmak.

- To encourage village development and income generating activities that might halt and even reverse migration from rural areas to the cities.
- Kırsal alanlardan kentlere göçü durduracak ve hatta bunu tersine çevirecek biçimde kırsal kalkınma ve gelir getiren etkinlikleri desteklemek.

Figure 20. The Kerkenes Eco-Center and its mission.
Şekil 20. Kerkenes Eco-Merkezi ve amacı.

KERKENES EKO-MERKEZİ

Asuman Korkusuz-Ülgen ve Françoise Summers

2009 yılı etkinlikleri arasında kuramsal ve uygulamalı eğitim çalışmaları ile fuar ve kermeslere ek olarak Kerkenes Araştırma Ekibi ve ŞAHDER tarafından ayrılan özel misafir ve grupların ziyaretleri yer aldı (Şekil 20). ŞAHDER'e Birleşmiş Milletler (BM) Kalkınma Programı Küresel Çevre Fonu Küçük Destek Programı'ndan (KDP) sağlanan önemli kaynak AKG, Anglo-Türk Cemiyeti, Archeocommunity Vakfı, MESA, Toreador ile diğer kurum ve kuruluşlardan sağlanan destek ile biraraya gelerek, Eko-Merkez'imiz temel amaçlarını gerçekleştirme olanağı vermiştir.

Güneş enerjisi kullanımının tanıtılması ve yaygınlaştırılmasına odaklanan bir önceki BM-KDP projesinin başarısından yola çıkarak, 2008 yılı sonunda 'Yozgat Sorgun'da Güneş Enerjili Tasarımların İyileştirilmesi ve Markalaşma Altyapısının Kurulması' başlıklı yeni proje evresine başlanmıştır. Güner ve Korkut Mutaf güneş ocağı, fırın ve kurutucuları için yeni tasarımlar geliştirmişlerdir. Ankara'da Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü (EİE) ve proje merkezinde Yozgat Valiliği, Sorgun Kaymakamlığı ve Sorgun Belediyesi çeşitli konularda yardımcı olmuştur.

Kerkenes Eko-Merkezi Erdoğan Akdağ Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde eğitim amaçlı seminer ve uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Sorgun İlçe Tarım Müdürlüğü'nden Adem Bölükbaşı ve Gökhan Güngör organik tarım ve etkin su yönetimi (Şekil 21a); Sorgun Hastanesi'nden Mehmet Ali Guzugun ve Sorgun Kaymakamlığı'ndan İbrahim Erciyas hijyen; Yozgat

İl Tarım Müdürlüğü'nden Zeliha Tiryakioğlu ve Sibel Ünal ise gıda üretimi konularında seminerler vermişlerdir (Şekil 21b). Kerkenes Ekibi'ne katılan Huriye ve Gülnur Uçar üretim uygulamalarının sürekliliğini sağlamış ve etiketleme, paketleme ve pazarlama konularında çalışmıştır. Yerel gıda üretimi konusunda Türkiye'deki diğer şehirlerden örnekler sunan Doğa Derneği'nden Tuba Dicle Kılıç ise gıda üretimi konusunda bir elkitabı hazırlamaktadır. Pazarlama etkinliklerini geliştirmek amacıyla ürünlerimiz Sorgun Pazarı'nda sergilenmiştir (Şekil 21c). Yozgat Sürmeli Festivali'nde, Yozgat Ticaret Odası tarafından sağlanan bir ŞAHDER standı kurulmuştur (Şekil 21d). Ankara'da da ürünler çeşitli kermeslerde tanıtılmıştır.

Soofia T. Elias-Ozkan ve Françoise Summers tarafından verilen 'Yerinde Mimarlık' adlı seçmeli ders kapsamında ODTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileri, Kerkenes Eko-Merkezi'ndeki 'Uygulamalı İnşaat' çalışmalarında uygun ve alternatif yapı malzemeleri konusunda deneyim kazanma olanağı bulmuştur (Şekil 21e). Asuman Korkusuz-Ülgen ve Françoise Summers tarafından sonbaharda ODTÜ ve Yozgat Bozok Üniversitesi'nde sunuşlar yapılmıştır.

Kerkenes Araştırma Ekibi ve ŞAHDER, Avrupa Birliği tarafından desteklenen çeşitli projelerden ziyaretçiler ile uluslararası öğrenci ve akademisyen gruplarını ağırlamaktan mutluluk duymuştur. Şahmuratlı Köyü, düşük-karbonlu bir ekonomi ve sürdürülebilir bir gelecek için yenilenebilir enerji kaynaklarının tanıtımı ve yaygınlaştırılması için çalışan, çevreyle dost, enerji korumaya duyarlı ve kendine yeterli gelişim konusunda önemli bir yerleşim örneği haline gelmektedir.

THE KERKENES ECO-CENTER

Asuman Korkusuz-Ülgen and Françoise Summers

Activities and events in 2009 included training and educational workshops, fairs and kermesses as well as visits by distinguished guests and groups hosted by the Kerkenes team and ŞAHDER (Fig. 20). A major grant to ŞAHDER from the Small Grant Program (SGP) of the UNDP Global Environment Fund (GEF) with additional grants from AKG, the Anglo-Turkish Society, the Archeocommunity Foundation, MESA, Toreador and others provided the Eco-Center Project with sufficient funding to pursue its main objectives.

Building on the successes of the previous SGP project to demonstrate and promote solar energy, a new project phase, 'Improvement of the Solar Powered Devices and Branding Infrastructure in Sorgun, Yozgat' was launched at the end of 2008. Güner and Korkut Mutaf developed new and improved designs for the solar cookers, ovens and driers. The EIE (General Directorate of Electrical Power Resources) assisted in Ankara, while the Yozgat Governorate, Sorgun District Governorate and Sorgun Municipality helped in many ways.

At the Kerkenes Eco-Center, workshops and seminars were held in the Erdoğan Akdağ Center. Adem Bölükbaşı and Gökhan Güngör of the Sorgun District Directorate of Agriculture talked about organic farming and efficient water management (Fig. 21a). Mehmet Ali Guzugun from the Sorgun Hospital and İbrahim Erciyas from the Sorgun District Governorate talked on hygiene. Zeliha Tiryakioğlu and Sibel Ünal of the Yozgat Provincial Directorate of Agriculture discussed food production (Fig. 21b). Huriye and Gülnur Uçar joined the Kerkenes team to follow up on production workshops and issues related to labelling, packaging and marketing. Tuba Dicle Kılıç from the Nature Society presented examples of local food production from other cities in Turkey and is now producing a manual on food processing. To widen potential markets, products were taken to the Sorgun Market where villagers trade their agricultural produce (Fig. 21c). At the Yozgat Sürmeli Festival a ŞAHDER stand was provided by Yozgat Chamber of Commerce (Fig. 21d). In Ankara, products were also promoted at several kermesses.

METU architecture students in the 'Architecture In-situ' elective, taught by Soofia T. Elias-Ozkan and Françoise Summers, gained first hand experience on appropriate and alternative building materials in 'Hands on Building' sessions at the Kerkenes Eco-Center (Fig. 21e). Autumn talks by Asuman Korkusuz-Ülgen and Françoise Summers were given at METU and Bozok University, Yozgat.

The Kerkenes Team and Şahmuratlı Village Association were pleased to host numerous visitors, including participants in several EU funded projects as well as international parties of academics and students. Şahmuratlı Village is becoming a showcase for environmentally friendly, energy sensitive, and self-sufficient development, promoting renewable energy for a low-carbon economy and a sustainable future.

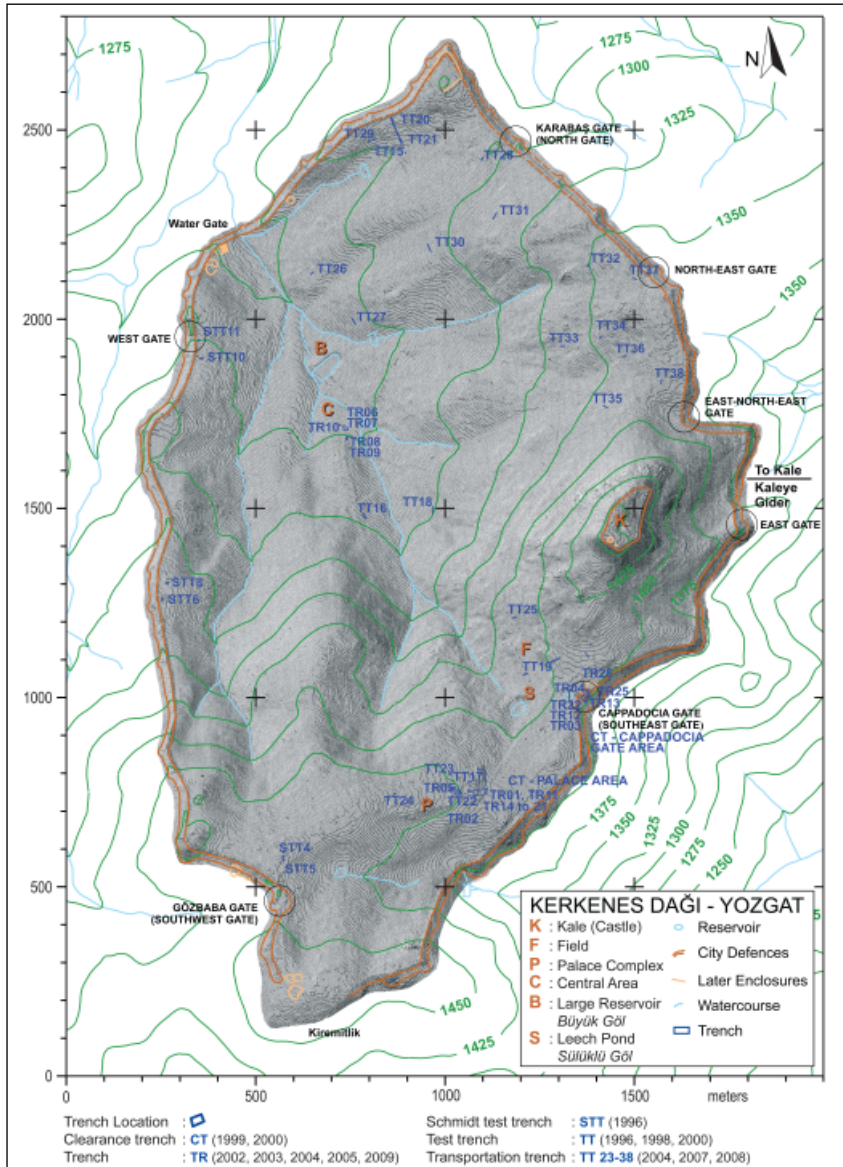

Figure 21. (a) and (b) Seminars at the Erdoğan Akdağ Center. (c) The weekly Sorgun Market. (d) ŞAHDER stand at the Yozgat Sürmeli Festival, July 2009. (e) METU "Hands on Building" students at the Kerkenes Eco-Center. **Şekil 21.** (a) ve (b) Erdoğan Akdağ Merkezi'nde verilen seminerler. (c) Haftalık Sorgun Pazarı. (d) Yozgat Sürmeli Festivali'nde ŞAHDER standı, Temmuz 2009. (e) ODTÜ "Uygulamalı İnşaat" dersi öğrencileri Kerkenes Eko-Merkezi'nde.

Figure 22. In the depths of an Anatolian winter bare trees line the banks of the Eğri Öz Su in front of the conical Kuşaklı Höyük citadel, with the peak of Kerkenes Dağ on the horizon.

Şekil 22. Tipik bir Anadolu kışında, konik biçimli Kuşaklı Höyük kalesinin önünde çıplak ağaçlar Eğri Öz Suyu'nun kıyısını çiziyor ve Kerkenes Dağ'ın zirvesi ufukta görülmüyor.

Figure 23. Digital Terrain Model (DTM) made by İşlem GIS, using ERDAS Imagine, from the GPS survey of Kerkenes.

Şekil 23. İşlem GIS tarafından ERDAS Imagine yazılımıyla GPS yüzey araştırması verilerinden hazırlanan Kerkenes Sayısal Arazi Modeli.

KERKENES PROJECT / PROJESİ

Solmaz İzdemir Salonu, Room B04,
C/o Faculty of Architecture,
Middle East Technical University,
Ankara 06531, Turkey.

Tel/Fax: +90 312 210 6216

C/o British Institute at Ankara (BIAA),
Tahran Caddesi 24,
Kavaklıdere, Ankara 06700, Turkey.
Tel: +90 312 427 5487

Director / Yürütücü

Geoffrey Summers
Research Associate, The Oriental Institute,
University of Chicago.
Adjunct Assoc. Prof. of Anthropology,
University at Buffalo, SUNY.
Settlement Archaeology Graduate Program,
METU, Ankara 06531, Turkey.
e-mail: summers@metu.edu.tr
Tel: +90 312 210 6218

Co-Director / Eş-Yürütücü

Scott A. Branting
Director, Center for Ancient Middle Eastern
Landscapes (CAMEL),
The Oriental Institute, Room 207,
The University of Chicago,
1155 East 58th Street, Chicago, IL 60637, USA.
e-mail: branting@uchicago.edu
Tel: +1 773 834 1152
Fax: +1 773 702 9853

KERKENES ECO-CENTER / EKO-MERKEZ

Director / Yürütücü

Françoise Summers
Department of Architecture,
METU, Ankara 06531, Turkey.
e-mail: fsmumers@metu.edu.tr
Mobile: +90 535 335 7515
Tel/Fax: +90 312 210 1485

Project Advisor / Proje Danışmanı

Soofia T. Elias-Ozkan
METU Department of Architecture,
e-mail: soofia@metu.edu.tr

Project Coordinator / Proje Koordinatörü

Asuman Korkusuz-Ülgen
Environmental Engineer / Çevre Mühendisi
Kerkenes Project, METU
e-mail: asukork@yahoo.com

Advisors in 2009 / 2009 Yılı Uzmanları

Solar Energy / Güneş Enerjisi
Güner Mutaf, METU.
e-mail: gmutaf@gmail.com
Energy Efficient Design
Enerji Etkin Tasarım
Soofia T. Elias-Ozkan, Françoise Summers
and Özün Taner, METU.
e-mail: soofia@metu.edu.tr

ŞAHER

Şahmuratlı Village, Sorgun, Yozgat, Turkey
Tel: +90 354 421 5054

Chairman / Başkan

Azmi Baştürk
Mobile: +90 530 777 8390

Co-ordinator / Koordinatör

Faruk Muratdağı
Mobile: +90 533 429 3185
e-mail: muratdagi_666@hotmail.com

TEŞEKKÜRLER

Öncelikle T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürü Orhan Düzgün ile ekibi ve temsilcimiz Şaban Kök'e destek ve yararlı önerileri için teşekkürlerimizi sunmak isteriz. Benzer biçimde bize her konuda destek olan Yozgat Kültür ve Turizm Müdürü Bahri Akbulut ile Yozgat Müzesi çalışanları ve Müdür Vekili Hasan Şenyurt'a da teşekkür borçluyuz. Projemizi çeşitli biçimlerde desteklemeye devam eden Yozgat Valisi Amir Çiçek, Yozgat Belediye Başkanı Yusuf Başer ile İl Özel İdaresi, TEDAŞ ve Türk Telekom yöneticileri ve ekiplerine müteşekkirimiz. Sorgun Kaymakamı Ertuğrul Kılıç ve Sorgun Belediye Başkanı Ahmet Şimşek ve ekiplerine de yardımları ve cömert bağışları için içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Projemiz Ankara İngiliz Arkeoloji Enstitüsü himayesinde bulunmakla ve bu kapsamda Türkiye'de çalışma olanakları sunulmakla birlikte, maddi destek almamaktadır. Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi çalışma yılı boyunca araştırma ve yayın çalışmaları için mekân sağlamakta ve Chicago Yakın Doğu Araştırmaları Enstitüsü'nde gerçekleştirilen arazi sonrası çalışmaları Scott Branting tarafından yürütülmektedir.

Bizlere geleneksel Anadolu misafirperverliğiyle evsahipliği yapan Şahmuratlı Köyü sakinleri ile Muhtar Turan Baştürk'e teşekkür borçluyuz. Sorumluluk bilinciyle görevinden çok daha fazlasını yapan Kerkenes Bekçisi Mehmet Erciyas'a da müteşekkirimiz. Özverili çalışmalarıyla projeye destek veren tüm Kerkenes ekibi üyeleri ve köy sakinleri arasından bize yardımcı olan herkese minnettarız.

ACKNOWLEDGMENTS

Our thanks go to the General Director, Orhan Düzgün, and staff of the General Directorate of Cultural Assets and Museums and to their representative, Şaban Kök, for their support and good advice. Thanks are also due to the Yozgat Director of Culture and Tourism, Bahri Akbulut, and to the staff of the Yozgat Museum, especially Acting Director Hasan Şenyurt, who were most supportive. We are grateful to the Governor of Yozgat, Amir Çiçek, the Yozgat Mayor, Yusuf Başer, the Directors of the Provincial Authority, TEDAŞ, and Türk Telekom, and their staff who continue to support the project in many ways. We thank the Sorgun District Governor, Ertuğrul Kılıç, and Sorgun Mayor, Ahmet Şimşek, and staff for their assistance and generous donations in kind.

The project comes under the auspices of the British Institute at Ankara (BIAA) and is provided with facilities in Turkey but does not qualify for funding. In Ankara the Middle East Technical University provides project office space for research and publication work all year round while in Chicago at the Oriental Institute post-fieldwork is directed by Scott Branting.

We remain deeply indebted to the people of Şahmuratlı Village and Headman Turan Baştürk for extending traditional Anatolian hospitality. Mehmet Erciyas, the Kerkenes Guard, has gone beyond the call of duty in the assumption of his responsibilities. Finally, to all the team, the house staff and employees from the village of Şahmuratlı, our heartfelt thanks. Little would have been achieved without their dedication, enthusiasm and hard work.

LOCATION MAPS / HARİTALAR

Kerkenes House,
Şahmuratlı Köyü, P.O. Box 23, Sorgun, Yozgat, Turkey

Tel: 0 354 421 5154 or +90 354 421 5154

Yozgat Museum / Müzesi

Tel: 0 354 212 2773

Galata Çamlık Hotel / Otel, Yozgat

Tel: 0 354 217 5300, Fax: 212 5318

Sorgun Büyük Termal Hotel / Otel, Sorgun

Tel: 0 354 415 6066

Karakaya Hotel / Otel, Sorgun

Tel: 0 354 415 2393

Teachers House / Öğretmen Evi, Sorgun

Tel: 0 354 415 2146

Minibüs Rental / Kiralık Minibüs, Kerkenes Tur - Osman Muratdağı

Tel: 0 354 421 5151, 0 532 798 0712

Bus Reservation / Otobüs Rezervasyon

Tel: 0 312 224 0824 (Gülen Ankara)

0 354 415 5533 (Gülen Sorgun)

Kerkenes guard / Kerkenes bekçisi, Mehmet Erciyas

Tel: 0 354 421 5056, 0 538 263 3678

KERKENES

Project and Eco-Center / Projesi ve Eko-Merkez

2009 Sponsors / Sponsorları

Erdoğan Akdağ Center for Research and Education.
Erdoğan Akdağ Araştırma ve Eğitim Merkezi.

ERDOĞAN MUSTAFA AKDAĞ EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI

 MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	 THE ORIENTAL INSTITUTE UNIVERSITY OF CHICAGO	 BIAA British Institute at Ankara
ANONYMOUS DONOR USA	BINKSTRUST Scotland	 US EMBASSY / Ankara Ambassador's Fund for Cultural Preservation
ARCHEOCOMMUNITY FOUNDATION	 ANGLO-TURKISH SOCIETY Bernard and Ines Burrows Memorial Award	CHARLOTTE BONHAM-CARTER CHARITABLE TRUST
 BRITISH EMBASSY Ankara	ANONYMOUS DONATION Ankara	
 CIBAPORI YIBITAS YOZGAT ÇİMENTO	 TOREADOR TURKEY	 yenigün
FRIENDS AND VISITORS / DOSTLAR VE ZİYARETÇİLER		
2009 HELP IN KIND / AYNİ DESTEK		
YOZGAT VALİLİĞİ	YOZGAT İL ÖZEL İDARESİ YOZGAT BELEDİYESİ	SORGUN KAYMAKLIĞI SORGUN BELEDİYESİ
 EIE ELEKTRİK İŞLERİ ETÜT İDARESİ	 GEBAN	 ESRI

KERKENES NEWS / HABERLER 12-2009

Preparation and production sponsored by / baskıyı hazırlık ve baskıyı destekleyen
A donation in memory of the late James Hogart CB FSA Scot.

PREVIOUS SPONSORS / ÖNCEKİ SPONSORLAR

<http://www.kerkenes.metu.edu.tr/kerk1//14spons/index.html>

2009 Collaboration / İşbirliği

MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	 Faculty of Architecture Faculty of Engineering
DEPARTMENT OF ARCHITECTURE GRADUATE PROGRAM IN SETTLEMENT ARCHAEOLOGY	
 TAÇDAM - ODTÜ METU Center for Research & Assessment of the Historic Environment	
 METU Computer Center hosts the Kerkenes Web Page and provides technical support. ODTÜ Bilgi İşlem Merkezi Kerkenes web sayfasını barındırmakta ve teknik destek sağlamaktadır.	
 CAMEL - Center for Ancient Middle Eastern Landscapes The Oriental Institute, The University of Chicago	
 The Malcolm and Carolyn Wiener Laboratory for Aegean and Near Eastern Dendrochronology, Cornell University	
 Anatolian Iron Age Ceramics Project Anadolu Demir Çağı Seramik Projesi	
 HACETTEPE UNIVERSITY / ÜNİVERSİTESİ Department of Anthropology / Antropoloji Bölümü Department of Hydrogeology / Hidrojeoloji Bölümü	
 ŞAHDER Kerkenes and Şahmuratlı Village Association for Public Relations, Prosperity, Help and Support Şahmuratlı Köyü ve Kerkenes'i Tanıtma, Güzelleştirme, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	

Donations can be channeled through / Bağışlarınız için

IN TURKEY	 METU DEVELOPMENT FOUNDATION / ODTÜ GELİŞTİRME VAKFI Tel: +90 312 210 2157 Fax: +90 312 210 1150
IN THE U.S.	 The Kerkenes Dağ Project, The Oriental Institute Development Office, University of Chicago. Tel: +1 773 834 9775 or online at oi.uchicago.edu/getinvolved/donate/

METU PRESS, METU / ODTÜ, Ankara 06531, Turkey
Tel: +90 312 210 3870-73 Fax: +90 312 210 1549
Graphic Design: Ali ÇINKI Tel: +90 506 264 5888
Printed by SETMA Tel: +90 312 397 2430 Fax: +90 312 397 2435
Copyright © Kerkenes Project - January 2010

Kerkenes

Kerkenes Dağ, located in Central Turkey, was chosen for the foundation of an Iron Age capital, probably ancient Pteria, about 600 BC. Inscriptions, graffiti, architecture and objects suggest Phrygian origins, although the city was never, perhaps, part of the Phrygian state. Caught up in the conflict between Croesus, King of Lydia and the Persian conqueror Cyrus the Great in the 540s BC, Kerkenes was looted and burnt, its 7km circuit of strong stone walls destroyed and the city deserted. Since 1993, international teams of archaeologists and students conduct annual campaigns of remote sensing and targeted excavation. In 2009 a substantial program of architectural conservation and site development was initiated at the Cappadocia Gate.

Şahmuratlı Village, nestling at the foot of the mountain, is home to the expedition. Here an Eco-Center has been established to promote sustainable rural life on the Anatolian Plateau through the development of renewable energy, drip irrigated gardens, building with appropriate materials and marketing village produce. This combination of research, heritage management and village development brings together village residents, local and state officials, NGOs, students and academics who work together for the protection of cultural and environmental assets in a dynamic rural setting.

Orta Anadolu'da yer alan Kerkenes Dağ üzerinde, M.Ö. 600 yılı dolaylarında tarihi Pteria olduğu düşünülen bir Demir Çağı başkenti kurulmuştur. Yazıtlar, grafiti, mimari özellikler ve buluntular Frig kökenlerine işaret etmekle birlikte, kent büyük olasılıkla hiçbir zaman Frig Devletinin parçası olmamıştır. Lidya Kralı Krezius ile Pers fatihi Büyük Keyhüsrev arasında M.Ö. 540 yıllarında meydana gelen savaşa karışan Kerkenes yağmalanmış ve yakılarak yok edilmiş, 7 km uzunluğundaki surları yıkılmış ve sonunda tamamen terk edilmiştir. 1993 yılından beri arkeologlar ve öğrencilerden oluşan uluslararası ekipler burada her sezon çalışarak, uzaktan algılama ve deneme kazısı yöntemleriyle araştırmalar yapmaktadır. 2009 yılında Kapadokya Kapısı'nda mimari koruma ve düzenlemeye yönelik kapsamlı bir programa başlanmıştır.

Dağın eteğinde yer alan Şahmuratlı Köyü, araştırma merkezine evsahipliği yapmaktadır. Burada, yenilenebilir enerji kaynaklarının tanıtımı, damla sulamalı bahçelerde üretim, çevreye uygun malzemelerle bina yapımı ve köy ürünlerinin pazarlanması gibi yöntemlerle Anadolu Platosu'nda sürdürülebilir kırsal yaşamı özendirme ve desteklemek amacıyla bir Eko-Merkez kurulmuştur. Tüm bu araştırma, kültür mirası yönetimi ve kırsal gelişim projeleri, köy sakinleri, yerel ve merkezi yönetim birimleri, sivil toplum örgütleri, öğrenciler ve akademisyenleri biraraya getirerek, dinamik bir kırsal çevrede, kültür ve tabiat varlıklarının korunması için ortak çalışmalar yapılmasına olanak sağlamaktadır.

METU PRESS

ISSN 1302-0749